

**УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ ЗА IX КЛАС
(ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)**

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Съдържанието на общообразователната подготовка *по история и цивилизации* в IX клас на първи гимназиален етап обхваща периода от навечерието на Първата световна война до началото на XXI век. Едновременно с представянето на значимите политически, стопански, социални и културни процеси на Балканите, в Европа и в света съществено място е отделено на превратностите на българското историческо развитие през XX век и на мястото на България в съвременния свят. Така се утвърждават съзнанието за гражданска и национална идентичност, разбирането за активната роля и гражданската отговорност на личността като основни ценности на Съвременността, формира се уважение към демократичните ценности на обществото. В процеса на обучение се затвърждават уменията за овладяване и прилагане с помощта на специфични техники на методи на историческото познание, като акцентът е поставен върху уменията за учене, за развиване на критичното мислене и самостоятелното обработване на информация, за изразяване и аргументиране на собствена позиция.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ, ОТНОШЕНИЯ
I. Фундаментите на съвременния свят	Открива връзката между политически, стопански, идейни и социални промени. Описва основни политически възгледи и модели на управление. Обяснява възникването и дейността на различни институции. Прилага хронологични и пространствени ориентири при обяснение на териториални промени. Определя мястото на България в значими исторически процеси. Подбира и използва основни понятия при описание, сравнение и анализ на исторически събития и процеси. Открива причини и последици.

II. Национално и световно историческо и културно наследство	Обяснява традиции, принадлежащи на различни култури. Открива синхронност или асинхронност в културното развитие на различни общества и дава примери за взаимни влияния. Оценява значението на национални и европейски приноси в световното културно наследство.
III. Човекът в историята	Описва развитието на правата и свободите на гражданите в различни общества. Представя различия в начините на живот и в ценностите на отделни общества. Оценява идеи и действия на личности в историята. Обяснява социални и икономически последици от открития в областта на науката и технологиите. Обяснява значими проблеми в историческото развитие и ролята на човека за тяхното разрешаване.
IV. Източници на историята	Извлича и интерпретира информация от писмени документи, карти, изображения, схеми, диаграми. Проявява критично отношение при работа с различни исторически източници. Разграничава исторически факти от интерпретации за тях. Създава писмен текст по зададен исторически проблем и/или върху исторически източници. Търси, подбира и обработва информация с помощта на ИКТ по зададени показатели.

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Очаквани резултати	Нови понятия
<u>Тема 1. Въведение в Съвременността</u>	Използва хронологични и пространствени ориентири при определяне съдържанието на Съвременната епоха. Определя мястото на България в историческите процеси през XX в.	Съвременност
<u>Тема 2. Светът от Първата световна война до 1945 г.</u> <u>Акценти:</u> 2.1. Държавност и политики 2.1.1. Блоково обособяване в навечерието на Първата световна	Представя в таблица по зададени показатели двата военнополитически блока в началото на XX в. Открива причини и последици от Първата световна война. Прилага пространствени ориентири при проследяване основни етапи на военни действия по време на Първата световна война. Познава Версайско-Вашингтонската система от мирни договори.	

<p>война</p> <p>2.1.2. Първа световна война</p> <p>2.1.3. Участие на България в Първата световна война</p> <p>2.1.4. Версайско-Вашингтонска система</p> <p>2.1.5. Международните отношения след Първата световна война</p> <p>2.1.6. Франция, Великобритания и САЩ между двете световни войни</p> <p>2.1.7. От Русия към СССР</p> <p>2.1.8. България между двете световни войни</p> <p>2.1.9. Фашизмът в Италия</p> <p>2.1.10. Националсоциализмът в Германия</p> <p>2.1.11. Авторитарни режими на Балканите</p> <p>2.1.12. Гражданската война в Испания</p> <p>2.1.13. Международни отношения в навечерието на Втората световна война</p> <p>2.1.14. Втората световна война (1939 – 1945 г.)</p> <p>2.1.15. Участието на България във Втората световна война</p>	<p>Представя промени в политическата карта на Европа след Първата световна война.</p> <p>Проследява с помощта на карта промените в границите на България след Първата световна война.</p> <p>Характеризира явлението „личен режим“ чрез примера на управлението на цар Фердинанд и цар Борис III.</p> <p>Описва основни тенденции на българския политически живот между двете световни войни.</p> <p>Разбира особеностите на демократичния политически модел чрез примера на САЩ, Франция и Великобритания.</p> <p>Обяснява причини за появата на тоталитарни режими.</p> <p>Попълва в таблица по зададени показатели основни характеристики на болшеvizма, фашизма, националсоциализма.</p> <p>Дава примери за авторитарен политически модел.</p> <p>Оценява идеи и действия на държавници на демократична, авторитарна, тоталитарна държава.</p> <p>Обяснява значението на Гражданската война в Испания за нарастване на напрежението в Европа.</p> <p>Представя политиката на сближение между Германия и СССР.</p> <p>Прилага пространствени ориентири при проследяване основни етапи на военни действия по време на Втората световна война.</p> <p>Характеризира като геноцид политиката на Холокост, провеждана от нацистка Германия.</p> <p>Представя принципи на Атлантическата харта.</p> <p>Попълва в таблица основни решения от срещите на лидерите на Антихитлеристката коалиция (Техеран, Москва, Ялта, Потсдам).</p> <p>Обяснява избора и действията на България във войната.</p> <p>Оценява като проява на гражданско поведение спасяването на българските евреи през Втората световна война.</p>	<p>болшеvizъм</p> <p>националсоциализъм</p> <p>фашизъм</p> <p>диктатура</p> <p>авторитаризъм</p> <p>франкизъм</p> <p>тотална война</p> <p>ревизионизъм</p> <p>реваншизъм</p> <p>пацифизъм</p> <p>изолационизъм</p> <p>нова икономическа политика (НЕП)</p> <p>гражданска война</p> <p>расизъм</p> <p>аншлус</p> <p>геноцид</p> <p>Холокост</p> <p>антисемитизъм</p> <p>автаркия</p>
---	--	--

<p>2.2. Общество и идеи 2.2.1. Икономическо и социално развитие на държавите с демократичен тип управление 2.2.2. Икономическо и социално развитие на държавите с тоталитарно и авторитарно управление 2.2.3. Световната икономическа криза 1929 – 1933 г. 2.2.4. Промени в обществото</p> <p>2.3. Култура, наука и технологии 2.3.1. Култура и пропаганда между двете световни войни 2.3.2. Масовата култура</p>	<p>Представя с помощта на ИКТ участието на България в победата над хитлеристка Германия. Дава примери за легална и нелегална съпротива срещу прогерманската политика на режима в България. Характеризира Нюрнбергския процес като първи международен съд за престъпления срещу човечеството. Представя основните клаузи на подписания от България Парижки мирен договор (1947 г.).</p> <p>Обяснява понятието „средна класа“ чрез примера на Великобритания и САЩ. Представя новата роля на държавата в икономиката чрез примера на фашистка Италия и нацистка Германия. Дава примери за политически и социални конфликти и противопоставяния в България. Открива причини за Световната икономическа криза (1929-1933). Дава примери за мерки на „Новия курс“ в САЩ. Представя с помощта на ИКТ постижения на личности, организации и движения за граждански и социални права. Представя с помощта на ИКТ различия във всекидневието на хората в града и селото по зададени показатели.</p> <p>Свързва произведения на изкуството със съответните им направления: абстракционизъм, сюрреализъм, кубизъм. Дава примери за влияния на модерните художествени стилове върху българската литература, изкуство и архитектура. Посочва примери за използване на изкуството за пропагандни цели. Представя с помощта на ИКТ примери за приноси на български учени със световно значение.</p>	<p>„Голямата депресия“</p> <p>Отечествен фронт</p> <p>пропаганда</p>
---	---	--

<p><u>Тема 3. Светът след 1945 г.</u> <u>Акценти:</u></p> <p>3.1. Държавност и политики 3.1.1. „Студената война“ 3.1.2. Международни организации 3.1.3. Деколонизация 3.1.4. Държави с демократично управление 3.1.5. Източният блок 3.1.6. Краят на тоталитарните режими в Източна Европа 3.1.7. Изграждане на обединена Европа</p> <p>3.2. Общество и идеи 3.2.1. Обществата в Източна и Западна Европа след Втората световна война 3.2.2. Преход от планова към пазарна икономика на държавите от Източния блок 3.2.3. Животът на хората в съвременното общество</p>	<p>Описва процеса на възстановяване на демокрацията чрез примера на Франция и Италия. Познава основните проявления на „Студената война“. Обяснява опитите за реформиране на комунистическия модел чрез примера на Унгария, Чехословакия, Полша. Описва процеса на преход на България от „народна демокрация“ към сталински модел на управление. Свързва идеи и действия на политически лидери на САЩ, Великобритания, Франция, СССР, България. Представя с помощта на ИКТ процесите на деколонизация. Посочва последици от промените в СССР и държавите в Източна Европа. Представя развитието на идеята за обединена Европа. Свързва правата на гражданите на Европейския съюз с институциите, които ги защитават. Познава права и задължения на гражданите на Европейския съюз. Представя с помощта на ИКТ процесите на разширяване на Европейския съюз и евроинтеграцията на България. Извлича информация от документи на различни международни организации (ООН, НАТО, СИВ, Варшавски договор, ЕС).</p> <p>Посочва действия за преодоляване на следвоенната обществена, политическа и икономическа криза в Източна и Западна Европа Дава примери за масови обществени движения (младежки, антивоенни, за граждански права). Обяснява трудностите при прехода от планова към пазарна икономика в държавите от Източния блок. Посочва противоречиви последици от нарасналата роля на медиите в живота на хората. Описва ролята на жената в съвременния свят. Посочва открития и нововъведения, подобрили начина на живот на хората.</p>	<p>„народна демокрация“ приватизация „желязна завеса“</p> <p>деколонизация</p> <p>„нежна революция“</p> <p>плюрализъм</p> <p>евроинтеграция</p> <p>разведряване</p> <p>пазарна икономика</p> <p>сегрегация</p> <p>дисидент</p>
---	---	--

<p>3.3. Култура, наука и технологии <i>3.3.1. Ролята на технологиите върху живота на хората</i> <i>3.3.2. Световните постижения в областта на културата, науката и технологиите</i></p>	<p>Описва влиянието на интернет и социалните глобални мрежи върху общуването между хората. Дава примери за промени в развлеченията под въздействие на технологиите. Дава примери за българи със световни постижения в областта на културата, изкуството, науката и спорта. Представя с помощта на ИКТ постиженията на световната култура.</p>	<p>попкултура</p>
--	---	--------------------------

Работен вариант към април 2016 г.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

За нови знания	до 60%
За упражнения и практически дейности	до 22%
За обобщение и преговор	до 12%
За контрол и оценка	до 6%

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Оценяването на постиженията на учениците отразява равнището на достигане на очакваните резултати в учебната програма. То отчита динамиката в различните сфери на познавателната им дейност (усвояване и преработване на информация, прилагане на знания и умения, формиране на компетентности, оценъчни дейности и др.). Поради спецификата и разнообразния характер на очакваните резултати при оценяването могат да се използват различни методи и средства за проверка и оценка.

Учениците трябва предварително да са информирани за критериите и системата за оценяване на постиженията им.

Съотношение при формиране на сročна и годишна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	50%
Оценки от контролни работи	25%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, на упражнения, работа по проекти и др.)	25%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

1. Дейности, които могат да се реализират в класната стая, както и такива, които се реализират извън училище

ДЕЙНОСТИ	
В КЛАСНАТА СТАЯ	ИЗВЪН УЧИЛИЩЕ
<p>Участие в ролеви игри. Изработване на тематични мултимедийни презентации. Изработване на таблици, схеми, диаграми по зададени показатели. Участие в дебати по исторически и актуални теми. Работа с разнообразни източници на информация: исторически справочници, интернет, художествена литература. Работа в екип. Участие в разработване на учебни проекти. Изработване на портфолио.</p>	<p>Работа в библиотека. Посещение на архив. Използване на информация от интернет за проучвателска и изследователска дейност, свързана както с конкретното учебно съдържание, така и за изучаването на родния край. Провеждане на интервюта и анкети. Участие в учебни екскурзии. Посещения в музеи. Запознаване с органи на местната и централната власт.</p>

2. Междупредметни връзки, насочени към придобиване на ключови компетентности:

КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ
<p>Компетентности в областта на българския език</p>	<p>Български език и литература: Използва знания за анализ на различни видове текст. Развива умения за събиране, обработване и структуриране на информация. Развива умения за разграничаване и осмисляне на информация от различни видове текст. Използва знания и развива умения за изготвяне на отговор на исторически въпрос в писмена и устна форма. Използва знания и развива умения за изготвяне на съобщение, доклад, презентация. Развива умения за използване на литературни произведения като исторически източник.</p>

<p>Умения за общуване на чужди езици</p>	<p><u>Чуждоезиково обучение:</u> Използва знания и развива умения за четене, разбиране и писане на текст на чужд език. Развива умения за общуване на чужди езици. Формира умение и отношение за межкултурно общуване.</p>
<p>Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите</p>	<p><u>Математика, природни науки и информационни технологии:</u> Развива умения за изработване на линия на времето, схема, диаграма, таблица. Използва знания за постиженията и приложението на технологиите. Развива умения за разбиране на промените, причинени от човека вследствие развитието на природните науки и технологиите.</p>
<p>Дигитална компетентност</p>	<p><u>Информационни технологии:</u> Знания за различни компютърни програми, за търсене и съхраняване на информация от интернет. Умения при обработка на информация по различни исторически теми чрез използването на текстообработващи програми. Умения за работа с Power Point и изработване на презентации. Умения за критично осмисляне и отношение към информацията от различни медии.</p>
<p>Умения за учене</p>	<p><u>Български език и литература и информационни технологии:</u> Използва знания и развива умения по езикова грамотност и дигитална компетентност. <u>Философия:</u> Прилага знания, като използва понятия, които са общи за двата предмета. Използва знания и развива умения за критично осмисляне на информация. Използва знания за различните видове власт, институции, модели на управление, правата на човека и задълженията на гражданите. <u>География и икономика:</u> Използва знания и развива умения за работа, като използва основни знаци на карта. Използва знания за откриване на промени в границите на България и на държавите на Балканите и в Европа. Прилага знания, като използва понятия, които са общи за двата</p>

	<p>предмета.</p> <p><u>Изобразително изкуство:</u> Развива умения за наблюдение, извличане на информация и съставяне на устен или писмен отговор върху произведения на изкуството (картина, карикатура) като исторически източник.</p>
Социални и граждански компетентности	<p><u>География и икономика:</u> Знания за европейската интеграция, цели и структура на Европейския съюз. Знания за мястото на България в процесите на евроинтеграцията.</p>
Инициативност и предприемчивост	<p><u>Философия:</u> Знание за компетентността, която включва творчество, новаторство, поемане на рискове, както и способността да се планира и управлява проект. Умение за способността да се работи както поединично, така и в сътрудничество с групи. Основно значение има умението да се преценяват и откриват собствените силни и слаби страни, да се оценяват и поемат рискове, когато е оправдано.</p>
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	<p><u>БЕЛ и изкуства:</u> Развива умения за разбиране и оценяване на историческата стойност на българското и европейското културно наследство. Развива чувство за идентичност и разбиране на многообразието на културното и творческото изразяване.</p>
Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт	<p><u>География и икономика:</u> Знания за влиянието на околната среда и на степента на развитие на обществото върху бита, обществените нагласи и всекидневието на хората.</p> <p><u>Биология и здравно образование:</u> Знание за здравословен начин на живот и развиване на умение за подкрепа на устойчивото развитие.</p>